

Ліза Д.А., магістрант
Юшкевич О.О., к.е.н.,
доцент кафедри менеджменту і підприємництва
Державний університет «Житомирська політехніка»

ПІДХОДИ ТА ВИМОГИ ДО ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ІНДИКАТОРІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Індикатори є інструментом вимірювання, візуалізації й обговорення важливих проблем розвитку. Вони дають кількісну та якісну характеристику проблеми, дозволяють оцінити ситуацію з врахуванням зовнішніх можливостей та загроз. Індикатори допомагають зрозуміти комплексність підходів сталого розвитку й взаємозалежність його складових.

Поняття індикатор в економіці має чимало тлумачень. Найпоширеніше – це визначення індикатора як показника, оскільки « indicator» у перекладі з англійської та латині – показник. Індикатор це економічний показник з чітко визначеною орієнтацією, вимірюванням, що дає змогу певною мірою передбачити, в якому напрямі слід очікувати розвиток економічних процесів [1, с. 176].

Існуючий світовий досвід пропонує два підходи до побудови показників сталості розвитку: узагальненого індикатора; системи індикаторів.

Перший підхід дає підстави говорити про сталість соціально-еколого-економічного розвитку країни та робити певні прогнози на майбутнє. Проте отримання результатів ускладнюється відсутністю загальновизнаного інтегрованого індикатора сталого розвитку, а також неточністю статистичних показників. Активні пошуки такого інтегрованого показника ведуться в рамках Всесвітнього Банку.

Другий підхід зорієнтований на розрахунок системи економічних, екологічних, соціальних, інституціональних показників, кожен з яких відображає окремий аспект сталого розвитку. Системний підхід до розрахунку індикаторів використовують такі країни, як США, Великобританія та інші. Наприклад, міжнародні організації дотримуються класифікації, що включають індикатори: антропогенного впливу; стану; зустрічної реакції суспільства. В основі контролю за навколишнім середовищем знаходяться такі компоненти, як повітря, земля, природні ресурси та вода.

Дискусійний та суперечливий характер серед науковців мають питання щодо визначення кількості індикаторів та їх змісту. Існує також проблема й у диференціації системи індикаторів сталого розвитку з низкою індексів, що вимірюють розвиток. На нашу думку, це пов'язано з розв'язанням проблеми сталого розвитку на різних ієрархічних рівнях – державному, регіональному, галузевому, підприємства.

Переконані, що розпочинати побудову системи індикаторів сталого розвитку необхідно з визначення чітких вимог до них [2]:

– індикатори сталого розвитку потрібні для того, щоб сприяти розробці політики та відповідних рішень на всіх рівнях: підприємство, село, містечко, місто, регіон, країна, континент, світ;

– індикатори мають бути реагентами на занепокоєння, що виникають у процесі сталого розвитку. Потрібні спеціальні індикатори, що враховують взаємодіючі системи та їх навколишнє середовище;

– кількість індикаторів повинна бути максимально малою, але при цьому вони мають бути достатньо ефективними і надійними;

– індикатори мають бути точними, зрозумілими й практичними. Вони повинні враховувати інтереси всіх учасників процесу сталого розвитку;

– індикатори мають допомагати оцінювати життєдіяльність, усталеність поточних подій, пов'язаних із сталим розвитком. Вони включені в динамічний процес, що постійно змінюється та знаходиться в русі.

Методика розрахунку сталого розвитку потребує спрямованості на пошук альтернативних моделей сталого екологічно збалансованого, екологічно безпечного й ефективного розвитку агро- та лісогосподарських підприємств з обов'язковим врахуванням територіальних відмінностей, менталітету, рівня життя населення, тощо.

На наш погляд, формування системи індикаторів сталого розвитку підприємств повинно базуватися на таких моментах:

По-перше, необхідний вибір базового показника, що характеризує спрямованість розвитку підприємства.

По-друге, важливим є вибір складових методики аналізу сталого розвитку, що базуються на його факторах і умовах.

По-третє, доцільно обмежити коло показників, що дають об'єктивну оцінку та висновки економічних явищ.

По-четверте динаміка аналізованих показників по підприємству повинна порівнюватися з аналогічними галузевими.

По-п'яте для характеристики розвитку підприємства доцільно використовувати не абсолютні значення досліджуваних показників, а розраховані на їх основі показники динаміки: темпи росту, як базові так і ланцюгові, середньорічний темп росту, коефіцієнт випередження. Їх використання дозволить найбільш точно дослідити характеристики сталого розвитку підприємства.

Список використаної літератури:

1. *Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера* / Р. С. Дяків, А. В. Бохан та ін. ; за ред. Р. Дяківа. К. : МЕФ, 2004. С.704.
2. *New Economic Foundation. New indication resource pack. London, UK, 1996.*